

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șaptea)

21 decembrie 2023*

„Trimitere preliminară – Cooperare polițienească și judiciară în materie penală – Decizia-cadru 2002/584/JAI – Mandat european de arestare – Articolul 4a alineatul (1) – Procedură de predare între statele membre – Condiții de executare – Motive de neexecutare facultativă – Excepții – Executare obligatorie – Pedepsă pronunțată în lipsă – Noțiunea de «proces în urma căruia a fost pronunțată decizia» – Persoană interesată care nu a fost prezentă în persoană nici în primă instanță, nici în apel – Reglementare națională care prevede o interdicție absolută de predare a persoanei interesate în cazul unei decizii pronunțate în lipsă – Obligația de interpretare conformă”

În cauza C-397/22,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Kammergericht Berlin (Tribunalul Regional Superior din Berlin, Germania), prin decizia din 14 iunie 2022, primită de Curte la 15 iunie 2022, în procedura referitoare la executarea unui mandat european de arestare emis împotriva

LM

cu participarea:

Generalstaatsanwaltschaft Berlin,

CURTEA (Camera a șaptea),

compusă din domnul F. Biltgen (raportor), președinte de cameră, domnul N. Wahl și doamna M. L. Arastey Sahún, judecători,

avocat general: domnul P. Pikamäe,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul german, de J. Möller, P. Busche, M. Hellmann și R. Kanitz, în calitate de agenți;
- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

* Limba de procedură: germana.

– pentru Comisia Europeană, de S. Grünheid și H. Leupold, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009 (JO 2009, L 81, p. 24) (denumită în continuare „Decizia-cadru 2002/584”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul procedurii referitoare la executarea, în Germania, a mandatului european de arestare emis împotriva unui resortisant polonez în vederea executării, în Polonia, a unei pedepse privative de libertate.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Articolul 1 din Decizia-cadru 2002/584, intitulat „Definiția mandatului european de arestare și obligația de executare a acestuia”, prevede:

„(1) Mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de un stat membru în vederea arestării și a predării de către un alt stat membru a unei persoane căutate, pentru efectuarea urmăririi penale sau în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate.

(2) Statele membre execută orice mandat european de arestare, pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile prezentei decizii-cadru.

(3) Prezenta decizie-cadru nu poate avea ca efect modificarea obligației de respectare a drepturilor fundamentale și a principiilor juridice fundamentale, astfel cum sunt acestea consacrate de articolul 6 [UE].”

- 4 Articolul 4a alineatul (1) din această decizie-cadru, intitulat „Decizii pronunțate în urma unui proces la care persoana nu a fost prezentă în persoană”, are următorul cuprins:

„Autoritatea judiciară de executare poate refuza, de asemenea, executarea mandatului european de arestare emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri privative de libertate, în cazul în care persoana nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, cu excepția cazului în care mandatul european de arestare precizează că persoana, în conformitate cu alte cerințe procedurale definite în legislația națională a statului membru emitent:

(a) în timp util,

(i) fie a fost citată personal și, prin urmare, informată cu privire la data și locul stabilite pentru procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia, fie a primit efectiv, prin alte mijloace, o informare oficială cu privire la data și locul stabilite pentru respectivul proces, în așa fel încât s-a stabilit fără echivoc faptul că persoana în cauză a avut cunoștință de procesul stabilit;

și

(ii) a fost informată că poate fi pronunțată o decizie în cazul în care nu se prezintă la proces;

[...]"

Dreptul german

5 Articolul 83 alineatul (1) punctul 3 din Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (Legea privind asistența judiciară internațională în materie penală) din 23 decembrie 1982 (BGBl. 1982 I, p. 2071), în versiunea publicată la 27 iunie 1994 (BGBl. 1994 I, p. 1537) (denumită în continuare „IRG”), prevede:

„Extrădarea este exclusă atunci când:

[...]

3. în cazul unei cereri în scopul executării unei pedepse, persoana condamnată nu a fost prezentă în persoană în ședință la procesul în urma căruia a fost pronunțată condamnarea [...].”

Dreptul polonez

6 Articolul 139 alineatul 1 din Kodeks postępowania karnego (Codul de procedură penală) prevede în esență posibilitatea de a efectua o citare la adresa cunoscută a unei persoane care nu a comunicat noua sa adresă.

7 În temeiul articolului 75 alineatul 1 din Codul de procedură penală, persoana în cauză este obligată să comunice noua sa adresă în cazul schimbării domiciliului în cadrul unei proceduri penale.

Litigiul principal și întrebările preliminare

8 Kammergericht Berlin (Tribunalul Regional Superior din Berlin, Germania), care este instanța de trimitere, a fost sesizat de autoritățile poloneze cu o cerere având ca obiect executarea unui mandat european de arestare emis la 26 iulie 2021 împotriva unui resortisant polonez de Sąd Okręgowy w Poznaniu (Tribunalul Regional din Poznań, Polonia). Acest mandat european de arestare vizează arestarea și predarea persoanei în cauză acestor autorități în vederea executării unei pedepse privative de libertate de șase luni pronunțate de Sąd Rejonowy w Pile (Tribunalul Districtual din Piła, Polonia) printr-o hotărâre din 25 februarie 2020, din care i-au mai rămas de executat 5 luni și 29 zile.

- 9 Prin hotărârea din 16 iunie 2020, Sąd Okręgowy w Poznaniu (Tribunalul Regional din Poznan, Polonia) a respins apelul formulat de persoana interesată împotriva acestei hotărâri fără a efectua o examinare pe fond a cauzei.
- 10 Este cert că persoana interesată nu a fost prezentă în persoană la procesul său nici în primă instanță, nici în apel și nici nu a fost reprezentată de un avocat.
- 11 Persoana în cauză a primit citația în vederea înfățișării în primă instanță și motivele hotărârii pronunțate în primă instanță la adresa pe care o indicase autorităților poloneze competente la momentul arestării sale ca fiind cea a reședinței sale permanente. În schimb, citația în vederea înfățișării în apel, trimisă la această adresă, nu a fost primită de persoana interesată, care formulase apel, ci de partenera acesteia, care avea de asemenea reședința la adresa menționată. Autoritățile poloneze nu au fost în măsură să demonstreze că aceasta din urmă a predat-o efectiv persoanei interesate.
- 12 La 25 august 2021, persoana interesată a fost arestată la Berlin (Germania) și a fost plasată în detenție preventivă în temeiul mandatului european de arestare în discuție în litigiul principal. Ea a declarat atunci că nu este de acord să facă obiectul unei proceduri simplificate de predare către autoritățile poloneze.
- 13 La 1 septembrie 2021, instanța de trimitere a dispus plasarea persoanei în cauză în detenție în vederea predării sale către autoritățile poloneze.
- 14 După ce a obținut de la autoritatea judiciară emitentă în cauză precizări cu privire la împrejurările exacte în care persoana interesată a fost convocată, Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Parchetul General din Berlin, Germania) a eliberat persoana interesată și a solicitat instanței de trimitere să anuleze mandatul de arestare emis în vederea extrădării și să declare nelegală predarea persoanei interesate pentru motivul că articolul 83 alineatul (1) punctul 3 din IRG, care transpune în dreptul german articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584, s-ar opune unei astfel de predări.
- 15 Prin ordonanța din 24 septembrie 2021, instanța de trimitere a revocat mandatul de arestare emis în vederea extrădării persoanei interesate, care fusese deja pusă în libertate. Deși a apreciat că în speță era îndeplinită condiția dublei incriminări a faptei, căreia îi este supusă o asemenea predare și care constă în a verifica dacă faptele imputate constituie o infracțiune în cele două state membre chemate să coopereze, ea a hotărât să suspende judecarea cererii având ca obiect declararea ca nelegală a predării persoanei interesate.
- 16 În primul rând, instanța de trimitere ridică problema dacă împrejurarea că citația în vederea înfățișării în apel adresată persoanei în cauză a fost primită de partenera sa îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 4a alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Decizia-cadru 2002/584.
- 17 Instanța de trimitere consideră astfel că jurisprudența Curții rezultată din Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346), potrivit căreia primirea unei citații de către un membru adult din gospodăria persoanei în cauză nu este suficientă decât dacă mandatul european de arestare emis permite să se asigure că și, eventual, când această persoană adultă a predat efectiv respectiva citație persoanei în cauză, ar fi prea restrictivă. Potrivit instanței de trimitere, trebuie mai degrabă să se prezume, ca regulă generală, că membrii adulți ai aceleiași gospodării își înmânează corespondența care le este destinată și că autoritățile de aplicare a legii,

care nu știu ce se întâmplă în cadrul gospodăriei respective, nu pot dovedi, aşadar, că citația a fost efectiv predată persoanei interesate. În lipsa unei asemenea prezumții, impedimentul în calea unei asemenea predări pe care îl constituie o condamnare în lipsă ar fi „insurmontabil”.

- 18 Instanța de trimitere apreciază, prin urmare, că ar trebui să se considere că dovada că persoana interesată a luat efectiv cunoștință de citația care îi fusese comunicată ar fi făcută atunci când citația respectivă a fost predată unei persoane adulte care locuiește împreună cu persoana interesată, cu excepția cazului în care aceasta din urmă demonstrează contrariul în mod plauzibil.
- 19 În al doilea rând, instanța de trimitere ridică problema dacă noțiunea de „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, care figurează la articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, trebuie interpretată în sensul că vizează procesul care a precedat decizia în primă instanță dacă apelul formulat de persoana în cauză a fost respins fără să se fi efectuat o examinare pe fond.
- 20 Instanța de trimitere amintește jurisprudența Curții rezultată din Hotărârea din 10 august 2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628), potrivit căreia, în cazul unei proceduri penale care cuprinde mai multe instanțe, această noțiune vizează procesul în cadrul căruia s-a statuat definitiv cu privire la vinovăția persoanei în cauză, precum și cu privire la condamnarea acesteia la o pedeapsă în urma unei noi examinări, atât în fapt, cât și în drept, a cauzei pe fond, cu alte cuvinte, ultima instanță pe fond.
- 21 Instanța de trimitere deduce de aici că, în speță, procedura în fața instanței care se pronunță în apel, la care persoana în cauză nu a participat, este determinantă în vederea aplicării articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 și că, întrucât persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană în cadrul acestei proceduri, predarea sa trebuie declarată nelegală, iar executarea mandatului european de arestare în discuție în litigiul principal trebuie să fie refuzată.
- 22 Cu toate acestea, instanța de trimitere exprimă îndoieli cu privire la aplicabilitatea jurisprudenței rezultate din această hotărâre într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, în care persoana în cauză ar fi împiedicat convocarea sa la ședință în cadrul procedurii de apel.
- 23 În această privință, instanța de trimitere consideră, pe de o parte, că intră în sfera noțiunii de „proces”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, numai procedurile care au condus la o examinare a cauzei pe fond. Or, ar exista divergențe în organizarea procedurii de apel în diferitele state membre, în special în ceea ce privește obligația instanței naționale de a efectua, în cazul lipsei persoanei interesate, o astfel de examinare.
- 24 Pe de altă parte, instanța de trimitere consideră că, dacă apelul este respins fără efectuarea unei examinări pe fond, hotărârea pronunțată în primă instanță dobândește autoritate de lucru judecat și este, aşadar, executorie, ceea ce ar presupune că predarea persoanei în cauză este în realitate solicitată în scopul executării acestei hotărâri. Ea deduce de aici că articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „proces”, în sensul acestei dispoziții, vizează decizia care trebuie executată.
- 25 În al treilea rând, instanța de trimitere ridică problema dacă principiul supremației dreptului Uniunii se opune unei reglementări naționale precum articolul 83 alineatul (1) punctul 3 din IRG, care transformă condamnarea în lipsă într-un „impediment absolut” în calea predării unei persoane care face obiectul unui mandat european de arestare, în condițiile în care articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, pe care această reglementare națională îl transpune în dreptul german, nu prevede în această privință decât un motiv facultativ de refuz.

- 26 Potrivit instanței de trimitere, această din urmă dispoziție nu a fost pe deplin transpusă în dreptul german, din moment ce articolul 83 alineatul (1) punctul 3 din IRG nu prevede posibilitatea ca o autoritate judiciară de executare să exercite o putere de apreciere în cazul unei condamnări în lipsă.
- 27 Instanța de trimitere arată că, în Hotărârea din 24 iunie 2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, punctele 69, 72, 73 și 76), Curtea a statuat că, deși aplicarea directă a Deciziei-cadru 2002/584 este exclusă, aceasta din urmă fiind lipsită de efect direct, nu este mai puțin adevărat că o autoritate judiciară de executare este obligată să interpreteze dreptul național în conformitate cu decizia-cadru menționată pentru a atinge rezultatul urmărit de aceasta, o interpretare *contra legem* a acestui drept fiind totuși exclusă.
- 28 Instanța de trimitere consideră că nu este în măsură să interpreteze articolul 83 alineatul (1) punctul 3 din IRG în sensul că i-ar conferi, în cadrul examinării impedimentului în calea predării persoanei interesate, o marjă de apreciere care i-ar permite să declare legală această predare în pofida excepțiilor prevăzute la alineatele (2)-(4) ale respectivului articol. Ea apreciază că, în temeiul articolului 4a alineatul (1) literele (a)-(d) din Decizia-cadru 2002/584 și al marjei de apreciere de care se presupune că dispune în această privință, ar trebui să poată considera că, având în vedere împrejurările speței, dreptul de a fi ascultat al persoanei în cauză a fost respectat în mod corespunzător chiar dacă ea nu a fost prezentă în persoană în cadrul procedurii de apel și că, în consecință, predarea sa este legală.
- 29 În aceste condiții, Kammergericht Berlin (Tribunalul Regional Superior din Berlin) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) În cazul citării prin remiterea citației unui colocatar adult, articolul 4a alineatul (1) litera (a) punctul (i) din [Decizia-cadru 2002/584] trebuie interpretat în sensul că revine autorității judiciare emitente sarcina de a face dovada că persoana în cauză a primit efectiv citația sau dispoziția respectivă trebuie interpretată în sensul că remiterea citației unui adult care locuiește împreună cu persoana în cauză dovedește cunoașterea efectivă de către aceasta din urmă a citării sale atunci când persoana în cauză nu demonstrează în mod plauzibil că nu a luat cunoștință despre citație și motivul pentru care nu a luat cunoștință despre aceasta?
- 2) În cadrul unei proceduri de apel, noțiunea de «proces» prevăzută la articolul 4a alineatul (1) din [Decizia-cadru 2002/584] trebuie interpretată în sensul că se referă la procesul în care s-a pronunțat decizia în primă instanță, în cazul în care numai persoana urmărită a formulat apel, iar apelul a fost respins fără o examinare pe fond?
- 3) Este compatibil cu supremația dreptului Uniunii faptul că legiuitorul german a stabilit, la articolul 83 alineatul (1) punctul 3 din [IRG], că o condamnare pronunțată în lipsă constituie un impediment absolut în calea predării, deși articolul 4a alineatul (1) din [Decizia-cadru 2002/584] o prevede doar ca pe un motiv facultativ de refuz în această privință?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 30 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4a alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Decizia-cadru 2002/584 trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care o citație în vederea înfățișării este comunicată persoanei în cauză prin predarea acesteia unei persoane adulte care locuiește împreună cu ea, trebuie să se considere că persoana interesată a avut efectiv cunoștință de citația respectivă, cu excepția cazului în care aceasta demonstrează în mod plauzibil contrariul, sau revine autorității judiciare emitente în cauză sarcina de a face dovada că persoana interesată a primit efectiv respectiva citație.
- 31 În această privință, Curtea a statuat că împrejurarea că o citație a fost predată unei terțe persoane care se angajează să predea respectiva citație persoanei în cauză nu permite să se stabilească fără echivoc nici faptul că persoana în cauză a primit efectiv informațiile privind data și locul procesului său, nici, eventual, momentul precis al acestei primiri (Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punctul 47).
- 32 Așadar, o citație care nu a fost notificată direct persoanei în cauză, ci a fost predată, la adresa acesteia din urmă, unei persoane adulte din gospodăria sa, care s-a angajat să predea citația persoanei solicitate, fără ca mandatul european de arestare să permită să se stabilească, eventual, dacă această persoană adultă a predat efectiv citația persoanei interesate, nu îndeplinește prin ea însăși condițiile prevăzute la articolul 4a alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Decizia-cadru 2002/584 (Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punctul 54).
- 33 Instanța de trimitere consideră că ar trebui să se îndepărteze de jurisprudența rezultată din această hotărâre, pe care o consideră prea restrictivă. Ea arată că ar trebui mai degrabă să se instituie o prezumție întemeiată pe faptul că persoana adultă din gospodăria persoanei în cauză îi remite efectiv citația ce îi este adresată, care ar putea fi răsturnată dacă persoana în cauză demonstrează că, în realitate, nu aceasta a fost situația. În lipsa unei astfel de prezumții, impedimentul în calea predării persoanei în cauză reprezentat de o condamnare în lipsă ar fi, în opinia sa, „insurmontabil”.
- 34 Trebuie să se constate că această prezumție este contrară obiectivului articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, care constă în protejarea persoanei citate, asigurându-se că aceasta dispune de informațiile privind data și locul procesului său. Or, Curtea a statuat în mod repetat că, pentru a atinge acest obiectiv, trebuie să se stabilească fără echivoc că această terță persoană a predat efectiv citația persoanei în cauză (Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punctele 46 și 48).
- 35 În orice caz, jurisprudența rezultată din hotărârea menționată nu poate fi considerată prea restrictivă.
- 36 Astfel, reiese din această jurisprudență că o citație predată unei persoane adulte din gospodăria persoanei în cauză, care s-a angajat să îi predea citația persoanei respective, nu îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 4a alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Decizia-cadru 2002/584 decât atunci când mandatul european de arestare emis permite să se asigure că și, eventual, când această persoană adultă a predat efectiv respectiva citație persoanei în cauză.

- 37 Așadar, revine unei autorități judiciare emitente sarcina de a indica în mandatul european de arestare emis elementele pe baza cărora a constatat că persoana în cauză a primit efectiv o informare oficială cu privire la data și locul procesului său (Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punctele 46 și 49).
- 38 În plus, Curtea a admis că, atunci când o autoritate judiciară de executare se asigură că sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 4a alineatul (1) litera (a) din Decizia-cadru 2002/584, aceasta se poate întemeia și pe alte împrejurări care îi permit să se asigure că predarea citației persoanei în cauză nu implică o încălcare a dreptului său la apărare, în special pe comportamentul de care a dat dovadă persoana în cauză. Astfel, în acest stadiu al procedurii, o atenție particulară poate fi acordată unei eventuale lipse vădite de diligență a persoanei în cauză, în special atunci când este evident că aceasta a încercat să se sustragă de la notificarea informațiilor care îi erau adresate (Hotărârea din 24 mai 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punctele 50 și 51).
- 39 Rezultă că împrejurarea că persoana în cauză nu a primit citația în vederea înfățișării în persoană nu constituie un „impediment absolut” în calea executării mandatului european de arestare emis împotriva sa. De altfel, nu se poate exclude ca o autoritate judiciară de executare să ajungă, pe baza informațiilor furnizate de autoritatea judiciară emitentă în cauză în mandatul european de arestare emis împotriva persoanei interesate, la concluzia că o atare citație respectă, în orice caz, condițiile prevăzute la articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 sau că, ținând seama de împrejurările ce caracterizează cauza respectivă, dreptul la apărare al persoanei în cauză a fost, în pofida acestei împrejurări, respectat în mod corespunzător și că predarea persoanei în cauză este, așadar, legală.
- 40 În consecință, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 4a alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Decizia-cadru 2002/584 trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care o citație în vederea înfățișării este comunicată persoanei în cauză prin predarea acesteia unei persoane adulte care locuiește împreună cu ea, revine autorității judiciare emitente în cauză sarcina de a face dovada că persoana interesată a primit efectiv respectiva citație.

Cu privire la a doua întrebare

- 41 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia” care figurează la această dispoziție vizează procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia în primă instanță atunci când apelul formulat de persoana interesată a fost respins fără o examinare pe fond a cauzei.
- 42 Cu alte cuvinte, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă, atunci când, precum în speță, persoana interesată nu a fost prezentă în cadrul procedurii de apel care a condus la o hotărâre de confirmare a deciziei pronunțate în primă instanță, fără reexaminarea pe fond a cauzei, această procedură intră sub incidența noțiunii de „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584.
- 43 Trebuie amintit în această privință că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, noțiunea de „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, trebuie înțeleasă ca o noțiune autonomă a dreptului Uniunii și trebuie interpretată în mod uniform pe teritoriul acesteia din urmă, independent de calificările care i se

- dau în statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 august 2017, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punctul 67, și Hotărârea din 22 decembrie 2017, *Ardic*, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, punctul 63).
- 44 Această noțiune trebuie înțeleasă ca desemnând procedura care a condus la hotărârea judecătorească prin care persoana a cărei predare este solicitată în cadrul executării unui mandat european de arestare a fost condamnată definitiv [Hotărârea din 10 august 2017, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punctul 74, precum și Hotărârea din 23 martie 2023, *Minister for Justice and Equality (Revocarea suspendării)*, C-514/21 și C-515/21, EU:C:2023:235, punctul 52].
- 45 Hotărârea judecătorească prin care se statuează definitiv pe fondul cauzei, în sensul că aceasta nu mai este supusă niciunei căi de atac ordinare, este cea determinantă pentru persoana în cauză, întrucât ea afectează în mod direct situația sa personală în ceea ce privește declararea vinovăției sale, precum și, dacă este cazul, în ceea ce privește stabilirea pedepsei privative de libertate pe care o va avea de ispășit (Hotărârea din 10 august 2017, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punctul 83).
- 46 Prin urmare, acesta este stadiul procedural în care persoana în cauză trebuie să își poată exercita pe deplin dreptul la apărare pentru a-și valorifica în mod efectiv punctul de vedere și pentru a exercita astfel o influență asupra deciziei finale care poate conduce la privarea sa de libertatea individuală. Rezultatul acestei proceduri este lipsit de relevanță în acest context (Hotărârea din 10 august 2017, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punctul 84).
- 47 În ceea ce privește, mai specific, o ipoteză precum cea în discuție în litigiul principal, în care procesul a presupus două judecăți succesive, și anume o judecată în prima instanță urmată de o procedură de apel, Curtea a statuat că judecata care a condus la decizia pronunțată în apel este singura relevantă în vederea aplicării articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, în măsura în care această judecată a condus la decizia care nu mai poate face obiectul unei căi de atac ordinare și care, astfel, tranșează definitiv cauza pe fond (Hotărârea din 10 august 2017, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punctul 90).
- 48 Rezultă că elementul determinant pentru calificarea unei proceduri ca intrând sub incidența noțiunii de „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, în sensul articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, este faptul că această procedură a condus la o hotărâre care constituie o condamnare definitivă și care, pe cale de consecință, soluționează cauza în mod definitiv pe fond.
- 49 Trebuie să se constate că o procedură de apel precum cea în discuție în litigiul principal, care a condus la o hotărâre de confirmare a deciziei pronunțate în primă instanță, fără o examinare a cauzei pe fond, intră sub incidența acestei noțiuni din moment ce soluționează în mod definitiv cauza respectivă, aspect a cărui verificare va reveni însă în sarcina instanței de trimitere.
- 50 Astfel, articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 urmărește să garanteze un nivel ridicat de protecție și să permită autorității judiciare de executare în cauză să predea persoana interesată în pofida absenței acesteia de la procesul în urma căruia a fost pronunțată condamnarea sa, respectând totodată dreptul său la apărare (Hotărârea din 10 august 2017, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punctul 58).

- 51 Or, dacă o procedură de apel care s-a desfășurat în lipsa persoanei în cauză nu ar intra în domeniul de aplicare al articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 pentru motivul că nu implică o examinare a cauzei pe fond, acest lucru ar avea drept consecință faptul că procedura relevantă pentru aplicarea acestei dispoziții ar fi procedura în primă instanță și că respectarea dreptului la apărare al persoanei în cauză nu ar putea fi verificată decât în raport cu această unică procedură.
- 52 O atare situație nu poate fi admisă, întrucât, așa cum a statuat Curtea, atunci când sunt prevăzute două grade de jurisdicție, împrejurarea că persoana în cauză și-a putut exercita efectiv dreptul la apărare în primă instanță nu permite să se concluzioneze că aceasta a fost în mod necesar situația în apel, în cazul în care judecarea apelului s-a desfășurat în lipsa sa (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 august 2017, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punctul 80). În plus, împrejurarea că o persoană condamnată în primă instanță declară apel pentru a-și apăra drepturile nu poate avea ca efect reducerea protecției pe care i-o conferă Decizia-cadru 2002/584.
- 53 În consecință, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, care figurează la această dispoziție, vizează o procedură de apel care a condus la o hotărâre de confirmare a deciziei pronunțate în primă instanță și prin care se soluționează astfel cauza în mod definitiv. Împrejurarea că această procedură de apel s-a desfășurat fără o examinare pe fond a cauzei nu este relevantă în această privință.

Cu privire la a treia întrebare

- 54 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă principiul supremației dreptului Uniunii se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, ce transpune articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, care exclude, în mod general, posibilitatea unei autorități judiciare de executare de a executa un mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse atunci când persoana interesată nu a fost prezentă în persoană în cadrul procesului în urma căruia a fost pronunțată decizia în cauză.
- 55 Trebuie amintit în această privință că Decizia-cadru 2002/584 consacră, la articolul 1 alineatul (2), regula potrivit căreia statele membre sunt obligate să execute orice mandat european de arestare pe baza principiului recunoașterii reciproce și în conformitate cu dispozițiile acestei decizii-cadru. În afara unor împrejurări excepționale, autoritățile judiciare de executare nu pot refuza, așadar, să execute un asemenea mandat decât în cazurile, enumerate în mod exhaustiv, prevăzute de decizia-cadru menționată. Executarea unui mandat european de arestare nu poate fi supusă decât uneia dintre condițiile limitativ enumerate în aceasta. În consecință, în timp ce executarea unui mandat european de arestare constituie principiul, refuzul executării acestuia este conceput ca o excepție, care trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte (Hotărârea din 10 august 2017, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punctul 50).
- 56 Astfel, Decizia-cadru 2002/584 prevede în mod explicit, pe de o parte, motivele obligatorii (articolul 3 din această decizie-cadru) și, pe de altă parte, motivele facultative (articolele 4 și 4a din decizia-cadru menționată) de neexecutare a unui mandat european de arestare. În special, articolul 4a din aceeași decizie-cadru limitează posibilitatea de a se refuza executarea unui mandat european de arestare, prevăzând, în mod precis și uniform, condițiile în care nu pot fi refuzate recunoașterea și executarea unei decizii pronunțate în urma unui proces la care persoana în cauză nu a fost prezentă în persoană (Hotărârea din 10 august 2017, *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punctul 53).

- 57 Reiese din modul de redactare a articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 că această dispoziție prevede un motiv facultativ de neexecutare a unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri privative de libertate în cazul în care persoana interesată nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată condamnarea sa. Această posibilitate este însoțită totuși de patru excepții, prevăzute la literele (a)-(d) ale acestei dispoziții, care privesc autoritatea judiciară de executare în cauză de posibilitatea de a refuza executarea mandatului european de arestare care i-a fost adresat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 40).
- 58 Prin urmare, o autoritate judiciară de executare poate refuza executarea unui mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate în cazul în care persoana interesată nu a fost prezentă în persoană la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia în cauză, cu excepția cazului în care respectivul mandat european de arestare menționează că sunt îndeplinite condițiile prevăzute la literele (a)-(d) ale articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 (Hotărârea din 10 august 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punctul 54).
- 59 Rezultă că o autoritate judiciară de executare este obligată să procedeze la executarea unui mandat european de arestare în pofida absenței persoanei interesate de la procesul în urma căruia a fost pronunțată decizia în cauză atunci când este verificată existența uneia dintre împrejurările prevăzute la literele (a)-(d) ale articolului 4a alineatul (1) din această decizie-cadru (Hotărârea din 10 august 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punctul 55).
- 60 Curtea a avut ocazia de a preciza că, întrucât acest articol 4a prevede un caz de neexecutare facultativă a unui mandat european de arestare, o autoritate judiciară de executare poate, în orice caz, chiar după ce a constatat că împrejurările menționate la punctul anterior din prezenta hotărâre nu acoperă situația persoanei care face obiectul unui mandat european de arestare, să ia în considerare alte împrejurări care îi permit să se asigure că predarea persoanei în cauză nu implică o încălcare a dreptului la apărare al acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 august 2017, Zdziaszek, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, punctul 107, precum și Hotărârea din 17 decembrie 2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, punctul 51 și jurisprudența citată).
- 61 În cadrul unei asemenea aprecieri, o autoritate judiciară de executare va putea, prin urmare, să țină seama de comportamentul persoanei în cauză. Astfel, în acest stadiu al procedurii de predare, o atenție particulară ar putea fi acordată în special faptului că persoana în cauză a încercat să se sustragă de la notificarea informațiilor care îi erau adresate (Hotărârea din 17 decembrie 2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, punctul 52 și jurisprudența citată).
- 62 Rezultă că, atunci când verifică dacă una dintre condițiile prevăzute la articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 este îndeplinită, o autoritate judiciară de executare nu poate fi împiedicată să se asigure de respectarea dreptului la apărare al persoanei interesate luând în considerare în această privință, în mod corespunzător, ansamblul împrejurărilor ce caracterizează cauza cu care este sesizată, inclusiv informațiile de care poate dispune ea însăși.
- 63 În speță, din informațiile furnizate de instanța de trimitere rezultă că reglementarea germană în discuție în litigiul principal obligă, în mod general, autoritatea judiciară de executare în cauză să refuze executarea unui mandat european de arestare în cazul unei condamnări în lipsă. Această

reglementare nu lasă respectivei autorități judiciare de executare nicio marjă de apreciere în scopul verificării existenței uneia dintre situațiile prevăzute la literele (a)-(d) ale articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, pe baza împrejurărilor speței, dacă se poate considera că dreptul la apărare al persoanei interesate a fost respectat și, prin urmare, pentru a decide executarea mandatului european de arestare în cauză.

- 64 În aceste condiții, trebuie să se constate că o astfel de reglementare națională este contrară articolului 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584.
- 65 Trebuie amintit că Curtea a declarat că principiul supremației dreptului Uniunii trebuie interpretat în sensul că nu impune unei instanțe naționale să lase neaplicată o dispoziție a dreptului național incompatibilă cu dispoziții ale Deciziei-cadru 2002/584 întrucât aceasta este lipsită de efect direct. Cu toate acestea, autoritățile statelor membre, inclusiv instanțele judecătorești, sunt obligate să efectueze, în măsura posibilului, o interpretare conformă a dreptului lor național care să le permită să asigure un rezultat compatibil cu finalitatea urmărită de această decizie-cadru (Hotărârea din 24 iunie 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punctul 109).
- 66 Astfel, deși deciziile-cadru nu pot avea efect direct, caracterul lor obligatoriu determină totuși în privința autorităților naționale o obligație de interpretare conformă a dreptului lor intern începând de la data expirării termenului de transpunere a acestor decizii-cadru. La aplicarea dreptului lor național, aceste autorități sunt obligate, așadar, în măsura posibilului, să interpreteze dispozițiile acestuia în lumina textului și a finalității deciziei-cadru în cauză pentru a atinge rezultatul urmărit de aceasta, o interpretare *contra legem* a dreptului național fiind însă exclusă. Prin urmare, principiul interpretării conforme impune luarea în considerare a ansamblului dreptului intern și aplicarea metodelor de interpretare recunoscute de acesta, pentru a garanta eficacitatea deplină a respectivei decizii-cadru și pentru a identifica o soluție conformă cu finalitatea urmărită de aceasta (Hotărârea din 24 iunie 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punctele 72-77).
- 67 Rezultă că va reveni instanței de trimitere, luând în considerare ansamblul dreptului său intern și aplicând metodele de interpretare recunoscute de acesta, sarcina de a interpreta reglementarea națională în discuție în litigiul principal, în măsura posibilului, în lumina textului și a finalității Deciziei-cadru 2002/584.
- 68 În consecință, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584 trebuie interpretat în sensul că o reglementare națională care transpune această dispoziție și care exclude, în mod general, posibilitatea unei autorități judiciare de executare de a executa un mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse atunci când persoana interesată nu a fost prezentă în persoană în cadrul procesului în urma căruia a fost pronunțată decizia în cauză este contrară dispoziției menționate. O instanță națională este obligată, luând în considerare ansamblul dreptului său intern și aplicând metodele de interpretare recunoscute de acesta, să interpreteze reglementarea națională respectivă, în măsura posibilului, în lumina textului și a finalității acestei decizii-cadru.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 69 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) declară:

- 1) **Articolul 4a alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului din 26 februarie 2009, trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care o citație în vederea înfățișării este comunicată persoanei în cauză prin predarea acesteia unei persoane adulte care locuiește împreună cu ea, revine autorității judiciare emitente în cauză sarcina de a face dovada că persoana interesată a primit efectiv respectiva citație.**
- 2) **Articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299, trebuie interpretat în sensul că noțiunea de „proces în urma căruia a fost pronunțată decizia”, care figurează la această dispoziție, vizează o procedură de apel care a condus la o hotărâre de confirmare a deciziei pronunțate în primă instanță și prin care se soluționează astfel cauza în mod definitiv. Împrejurarea că această procedură de apel s-a desfășurat fără o examinare pe fond a cauzei nu este relevantă în această privință.**
- 3) **Articolul 4a alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584, astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299, trebuie interpretat în sensul că o reglementare națională care transpune această dispoziție și care exclude, în mod general, posibilitatea unei autorități judiciare de executare de a executa un mandat european de arestare emis în scopul executării unei pedepse atunci când persoana interesată nu a fost prezentă în persoană în cadrul procesului în urma căruia a fost pronunțată decizia în cauză este contrară dispoziției menționate. O instanță națională este obligată, luând în considerare ansamblul dreptului său intern și aplicând metodele de interpretare recunoscute de acesta, să interpreteze reglementarea națională respectivă, în măsura posibilului, în lumina textului și a finalității acestei decizii-cadru.**

Semnături